

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР  
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

**МАТЕРІАЛИ**  
Міжнародної науково-практичної конференції

*Одеса, 26 квітня 2024 року*

Одеса  
«Фенікс»  
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24      **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.  
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

*Матеріали видано в авторській редакції*

|                                                                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Любічанківський Ольгерд-Ілля Ілліч</i><br>СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ГЕНДЕРНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ НІМЕЧЧИНИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ..... | 139 |
| <i>Саранчук Олександра Валеріївна</i><br>СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДНОГО СУДОЧИНСТВА У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ УКРАЇНІ X – XVI СТ. ....                        | 141 |

#### **СЕКЦІЯ 4. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ**

|                                                                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Терлецький Дмитро Сергійович</i><br>ДОБІР СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЗА РЕФОРМОВАНОЮ ПРОЦЕДУРОЮ .....                                                                            | 144 |
| <i>Афанасьєва Мар'яна Володимирівна</i><br>ЕЛЕМЕНТИ ПРОСТОЇ МОВИ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ .....                                                                                                  | 146 |
| <i>Мишина Наталя Вікторівна</i><br>ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ВИКОНАННІ РІШЕНЬ ЄСПЛ:<br>НОВИЙ ПОГЛЯД В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ..... | 149 |
| <i>Батан Юрій Дмитрович</i><br>ЗАПОБІЖНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ.....                                                                                 | 150 |
| <i>Бальцій Юрій Юрійович</i><br>ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ДОКТРИНІ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ .....                                                                                     | 153 |
| <i>Волкова Дарія Євгенівна</i><br>ПОНЯТТЯ «СТВОРЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ» В ДОКТРИНІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА .....                                                                          | 155 |
| <i>Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна</i><br>ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДЕМОКРАТИЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ,<br>ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ УКРАЇНИ.....                           | 157 |
| <i>Панасюк Віта Миколаївна</i><br>ПРАВОВІ СТИМУЛИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ<br>ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВА ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ .....       | 159 |
| <i>Ігнатова Анастасія Сергіївна</i><br>ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ .....                                                                                   | 162 |
| <i>Козирь Дмитро Валерійович</i><br>КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО<br>ВІДНОВЛЕННЯ .....                                                   | 163 |
| <i>Бугаєнко Каріна Вікторівна</i><br>ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЇ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНИХ ПРОЦЕСІВ .....                                                                                     | 166 |
| <i>Матковський Микита Сергійович</i><br>ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....                                                                                       | 168 |

#### **СЕКЦІЯ 5. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА БЕЗПЕКА, ПРАВА ЛЮДИНИ Й МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ХХІ СТОЛІТТІ**

|                                                                                                                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Хашилатулла Бехруз</i><br>ДО ПИТАННЯ ПРО ГЛОБАЛЬНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ РЕАЛІЯХ .....                                                                                              | 171 |
| <i>Аракелян Мінас Рамзесович</i><br>ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ .....                                                                           | 173 |
| <i>Сурілова Олена Олексіївна</i><br>СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ .....                                                                                | 175 |
| <i>Акіменко Юлія Юрійівна</i><br>ACQUIS ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС – КЛЮЧОВА УМОВА НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО<br>ACQUIS ЕС.....                                                           | 177 |
| <i>Белогубова Оксана Олександрівна</i><br>РОЛЬ ДИПЛОМАТІЇ У ГЛОБАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС .....                                                             | 178 |
| <i>Vladyshavska Viktoriia Viktorivna</i><br>REGARDING THE DECISIONS OF INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES IN THE ASPECT<br>OF THE IMPLEMENTATION OF THE STANDARDS OF INTERNATIONAL AGREEMENTS..... | 180 |
| <i>Войтович Павло Петрович</i><br>КРЕАТИВНІСТЬ У ПРАВІ ТА КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....                                                                              | 182 |
| <i>Грушко Мальвіна Валеріївна, Тошчакова Анна Сергіївна</i><br>РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....                                                               | 183 |
| <i>Гриб Анна Миколаївна</i><br>UN HUMAN RIGHTS COUNCIL IN THE HUMAN RIGHTS PROTECTION MECHANISM.....                                                                                          | 186 |

4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 30.03.2024).

5. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР в ред. від 30.09.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20100930#Text> (дата звернення: 30.03.2024).

6. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР в ред. від 22.02.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20140222#Text> (дата звернення: 30.03.2024).

7. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР в ред. від 30.09.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20160930#Text> (дата звернення: 30.03.2024).

8. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР в ред. від 21.02.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20190221#Text> (дата звернення: 30.03.2024).

9. Савчин М. В. Компліментарність конституційних запозичень та закономірності розвитку конституціоналізму в Україні. *Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку*. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/5643>

**Ключові слова:** циклічність, суспільні зміни, адаптація, Конституція України, держава.

**Keywords:** cyclicity, societal changes, adaptation, Constitution of Ukraine, state.

**Матковський Микита Сергійович**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
аспірант кафедри конституційного права*

## **ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

У сучасному світі інформаційна безпека стає все більш важливою складовою національної безпеки кожної країни. Умови російсько-української війни створюють нові виклики і загрози для інформаційної безпеки, які потребують комплексного підходу та ефективних стратегій захисту. Про важливість захисту інформаційної безпеки наголошується в Конституції України: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу» (ст. 17) [3].

У контексті російсько-української війни виникають такі загрози для інформаційної безпеки, як дезінформація, кібератаки, вплив на громадську думку через медіа та соціальні мережі. Ці загрози можуть призвести до дестабілізації суспільства, порушення довіри до влади та загрози національній безпеці.

Для захисту інформаційної безпеки в умовах російсько-української війни необхідно розробити стратегії, які включатимуть в себе кіберзаходи, контрпропаганду, підвищення медіаграмотності населення та зміцнення кіберінфраструктури країни. Важливо також сприяти розвитку критичного мислення серед громадян та підвищувати рівень інформованості про інформаційні загрози.

Одним з найбільших викликів для України є поширення російської пропаганди, спрямованої на дестабілізацію суспільства та підірив довіри до українських інституцій. Ця пропаганда має різноманітні форми, включаючи фальсифікацію інформації, маніпуляцію фактами, а

також створення негативного іміджу України в міжнародному співтоваристві. Її мета – збільшити соціальні розбрати та викликати недовіру до уряду.

Головними шляхами поширення недостовірної інформації в умовах війни є соціальні мережі; підроблені акаунти відомих людей, політиків, телерадіомовні канали; особисті повідомлення або в групах Viber, WhatsApp, Telegram та інших месенджерів. У сфері забезпечення інформаційної безпеки важливе місце посідає проблема чуток – недостовірних повідомлень, що мають різноманітну комунікативну форму [4, с. 39–43].

Необхідно систематизувати види протиправної пропаганди, що становлять найбільшу суспільну небезпеку та потребують кримінальної відповідальності, а також проаналізувати кримінально-правову протидію дезінформації. Свідомість особистості та населення в цілому повинна сприйматися теорією кримінального права як суспільна цінність, необхідність захисту якої засобами кримінального права є суспільно необхідною і корисною, а посягання на неї становлять підвищену суспільну небезпеку.

Під час військових дій інформаційна безпека набуває надзвичайної ваги, оскільки неточна чи недостовірна інформація може спричинити паніку серед населення, вплинути на хід подій, призвести до збільшення внутрішньої міграції, погіршити імідж вищого військового та політичного керівництва, породити недовіру до політиків і їхніх заяв, що може негативно вплинути на хід бойових дій. Крім того, неправдива інформація може завдати непоправної шкоди очікуваним результатам військового конфлікту. Таким чином, боротьба з розповсюдженням шкідливої інформації під час війни має важливе значення для перебігу воєнного конфлікту [2, с. 22–30].

Ще одним важливим аспектом є кіберзагрози, які становлять серйозну загрозу інформаційній безпеці України. Хакерські атаки на урядові та комерційні системи можуть призвести до втрати конфіденційної інформації та переривання роботи критичних інфраструктурних об'єктів.

Окремо стоїть проблема поширення фейків. Фейк являє собою навмисно сфабриковану інформацію, яка не має ніяких підстав. Ця інформація завжди комусь вигідна: якщо на сайті з'являється «жовта» новина, то вона приносить більше трафіку; «зраду» та «перемогу» часто використовують як техніки політичної пропаганди, плітки під виглядом фактів використовують, щоб зіпсувати репутацію конкуренту. Фейки ґрунтуються на брехні, маніпуляціях та перекручуваннях фактів. Нині фейки та інша дезінформація поширюється через Інтернет [4, с. 859–861].

Для ефективного захисту інформаційної безпеки необхідно впроваджувати комплексні стратегії та заходи. Перш за все, важливо підвищувати рівень інформаційної грамотності серед населення, щоб люди могли критично оцінювати інформацію, яку вони споживають, та розрізняти факти від маніпуляцій.

Другим важливим кроком є зміцнення кіберзахисту. Урядові органи повинні вдосконалювати свої кіберзахисні системи та реагувати на потенційні загрози швидко і ефективно. Крім того, необхідно співпрацювати з міжнародними партнерами для обміну інформацією та координації дій у сфері кібербезпеки [1, с. 20–26].

Нарешті, важливо відстоювати інформаційну свободу та відповідати на пропагандистські атаки засобами правдивої інформації та підтримки альтернативних медіа. Для цього потрібно створювати та підтримувати незалежні медіаорганізації, які будуть інформувати громадян про події об'єктивно та без прикрас.

Крім того, урядові інституції повинні активно працювати над контрпропагандою, розкриваючи фактичну неправду та маніпуляції російської пропаганди і забезпечуючи доступ до правдивої інформації. Важливо наголосити на цінностях демократії, прав людини та свободи слова, щоб зміцнити віру українців у власну країну та її інституції.

Для ефективного реагування на загрози інформаційної безпеки необхідно не лише використовувати механізми кримінально-правової відповідальності, але також вивчити досвід

країн Європейського Союзу у протидії поширенню пропаганди та дезінформації. Цей досвід має стати основою для розробки стратегії правової політики України. Очевидно, що такий напрямок правових досліджень у сучасних умовах є одним з пріоритетних [5, с. 859–861].

Отже, інформаційна безпека в умовах російсько-української війни є складною та багатогранною проблемою, яка вимагає комплексного підходу та постійного моніторингу. Лише шляхом спільних зусиль уряду, громадськості та приватного сектору можна забезпечити ефективний захист інформаційної безпеки країни в умовах сучасних викликів та загроз.

### **Список використаних джерел**

1. Залевська І. І., Удренас Г. І. Інформаційна безпека України в умовах російської військової агресії. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1–2. С. 20–26.
2. Цимбалюк В. С. Правове регулювання інформаційної безпеки в Україні: проблеми теорії та практики. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 2(8). С. 22–30.
3. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Пархоменко-Куцевіл О. І. Забезпечення інформаційної безпеки під час здійснення військових операцій та бойових дій. *Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. : у 3 т. / ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Київ, 2022. Т. 1. С. 39–43.
5. Писаренко Л. М. Фейки як інструменти інформаційної війни. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття*: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (до 25-річчя Нац. ун-ту «Одес. юрид. акад.» та 175-річчя Одес. шк. права) (м. Одеса, 17 черв. 2022 р.) : у 2 т. Одеса, 2022. Т. 1. С. 859–861.

**Ключові слова:** інформаційна безпека, національні інтереси держави, інформаційні технології, інформаційне протиборство.

**Keywords:** information security, national interests of the state, information technologies, information warfare.